

DELA VSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 44.

Sobota 2. junija 1928.

Leto III.

Proti vojni in šovinizmu.

V Beogradu je žandarmerija in policija ponovno navalila na demonstrirajoče dijake. Že prej je bilo več ranjenih — pri zadnjem spopadu jih je pa bilo ubitih kar osem demonstrantov in nad sto ranjenih! Tipičen balkanski masaker! In glej: dijaki so demonstrirali s klicem »Živela Jugoslavija!« itd. in »Jugoslavija« je odgovorila na klice s — svincem. S svincem v živo meso! Nacionalistična mladina je dobila, kar je iskala. In če bo še sedaj klicala »Živela Jugoslavija!« in se v nemala za svete domovinske ideale Vukičevićev, Marinkovićev in Davidovićev, ne zasluži drugega, kot da pošljejo še enkrat nad njo žandarje in policijo, da izvrše na njo nov pokolj. Kajti končno na neki način mora ta mladina vendar priti do pameti!

Zelo se nam mudi tukaj povedati, da nima jugoslovansko delavstvo nič skupnega s temi demonstracijami, da jih najstrožje obsoja, pa ne iz razlogov, iz katerih jih obsoja sedanja slavna in preslavna vlada, nego iz razloga, ker je jugoslovansko delavstvo proti slehernemu vojnemu hujškanju, proti vojni vobče — pa tudi zato, ker ne vidi to delavstvo prav nobene razlike med režimom v Italiji in režimom v Jugoslaviji; oba bi si lahko podala roke, ker sta oba enako tiranična! In ne vidi tudi nobene razlike med italijanskimi šovinisti in jugoslovanskimi šovinisti, med italijanskimi vojnimi hujškači in jugoslovanskimi vojnimi hujškači. Eni so drugim podobni, eni in drugi so usodni za napredek in mir sveta. Kakor pač vsi šovinisti, bili odkoderkoli.

Pribiti hočemo še enkrat, da je delavstvo tem demonstracijam tuje, da jih obsoja in da si ne želi prav

nobene vojne, v kateri bi moralo ono prvo žrtvovati svoje itak že pomoljene kosti!

Kakor je italijansko ljudstvo tuje demonstracijam, ki jih uganjajo italijanski fašisti proti Jugoslaviji, tako ima tudi naše ljudstvo svoje mnenje, kako se morajo urediti mednarodni odnosi.

Najprej s politiko miru! Nato s politiko uvaževanja potrebe in pravic delovnih slojev. Tega pa ni ne pri nas, ne v Italiji.

Italijansko in jugoslovansko delavstvo se bo kmalu sporazumelo in ustvarilo mir. Naj se samo enkrat zlomita reakciji v Italiji in v Jugoslaviji, pa se bo videlo!

Zmaga nemškega zavednega proletarijata v Nemčiji je prva krepka klofuta za fašistično Italijo in za reakcionarno Jugoslavijo. Bliznje volitve v Angliji bodo druga in definitivna klofuta. Napredek se razvija v naš prid. On bo pogazil reakcije v Italiji in na Balkanu do Ogrske.

Dotle: če se meščanske stranke rušijo v sebi in pobijajo, dobro! Vrag naj jih vzame vse po vrsti! Siti smo tega ciničnega, krvavega, kapitalistično-strankarskega karnevala. Mladina pa naj spregleda!

Patriotizem vladajočih je laž. Tako v Italiji, kakor pri nas, tako povsod, ker buržuazija je povsod enaka, in njen patriotizem tudi.

Naše desetletno strašno notranje-politično življenje je prišlo z beograjskimi dogodki do usodne točke. Naj se zlomijo v sebi!

Amen!

Živel italijanski zavedni proletarijat!

Živel jugoslovanski zavedni proletarijat!

Živel mir!

Diplomacija in nettunske konvencije.

Zaradi objave, da hoče vlada naenkrat predložiti narodni skupščini nettunske dogovore v odobritev ali ratifikacijo, se je razvila živahna propaganda proti konvencijam in proti Italiji, zlasti po prejšnjih avstroogrskih deželah. V Italiji pa prireja fašizem enake demonstracije proti Jugoslaviji. V Trstu je izrekel tržaški senator pri odkritju nekega spomenika besede: »V veliki vojni Italija ni dosegla svojih namenov, ker ima še osvoboditi ostalo Dalmacijo izpod jarma barbarov.« Te besede kažejo, da dela italijanski fašizem nacionalno-šovinistično propagando proti Jugoslaviji z isto prazno širokoustnostjo kakor jo dela vedno v vseh svojih »visoko« političnih izjavah.

Tudi v naši državi je zavzela propaganda nacionalno-šovinistični značaj, kar je povsem umljivo, ker Italija noče priznavati narodnostnih manjšin. Notranji minister dr. Korosec je sicer prepovedal demonstracije proti Italiji, ali kljub temu se vrše demonstracije tu in tam in italijanski konzul v Beogradu, Bordrero, je celo ostro protestiral proti demonstracijam, ki se vrše v naši državi, ne da bi se bil sam potrkal na prsi in rekel, tudi mi v Italiji ravnamo enako, če ne hujše.

In kaj je glavni vzrok takemu razburjanju?

Menda je že minulo dve leti, odkar so bile med ministrom za zunanje stvari in italijansko vlado dogovorje-

ne in podpisane nettunske konvencije. O konvencijah se pa še ni razpravljalo v narodni skupščini in tudi po časopisu le malo, tako da so ostale nettunske konvencije široki javnosti prava španska vas.

Ker pa gre ravno sedaj za veliko inozemsko posojilo in se obenem razširjajo vesti, da so tudi domači kapitalistični krogi pritisnili na vlado, da mora narodna skupščina odobriti nettunske konvencije, izgleda vsa stvar tako, kakor da bi bila Italija direktno in indirektno prisilila našo državo, da te konvencije odobri. In če ima Italija tako velik interes na dogovorih, ji morajo nuditi sigurno velike ugodnosti, naši državi nasprotno pa škodo. To so naravni in logični zaključki javnosti, ki jih je zakrivila diplomacija.

Socialistična stranka zahteva odpravo tajnosti diplomacije. Glavni krivec vseh demonstracij in sporov je torej tajnost diplomacije. Diplomacija ni javno povedala, kako so se vršila pogajanja z Italijo, kaj in zakaj se je to in ono sklenilo, kaj je podpisanega z nettunskimi konvencijami. Nettunske konvencije so pa vendar ali važen problem diplomatskih dogovorov za bodočnost ali pa le dogovor v silo. Tega pa javnost ne ve, ne naša, ne italijanska in zato je povsem naravno, da, presenečena z ratifikacijo, prireja šovinistične demonstracije, namesto da bi bila stala diplomaciji ob strani že takrat, ko

so se vršila pogajanja, s stvarno utemeljenimi zahtevami. Če bi bili nettunski dogovori odprta knjiga, bi javnost nastopala že ob pogajanjih drugače, še bolj drugače pa danes, ko bi vedela, pod kakšnimi pogoji so bile nettunske pogodbe sklenjene.

Nettunske pogodbe so podpisane. Narodna skupščina jih bo sprejela, zlasti, če stoji za njimi beograjski kapitalizem. To so gotove stvari. Zaraditega pa smatramo, da je šovinistični boj v tem slučaju neprimeren, ker zbuja sovražne strasti na obeh

straneh. Važno pa je sedaj, kako se bodo konvencije izvajale. Temu vprašanju javnost ne posveča prav nobene pažnje. To bi morala vedeti naša buržuazija, ki še vedno misli, da bo v prenapetem šovinizmu, ki ničesar ne vidi in ne sliši, še vedno ribarila.

Predlogi, da se izogne takim nestvarnim gonjam, ki škodujejo dobrim odnosom med sosednimi državami, je pa odprava tajnosti diplomacije.

Tu, tu je še mnogo koristnega dela!

Nettunske konvencije pred ljubljanskim občinskim svetom.

Socialistična delegacija v ljubljanskem občinskem svetu je poslala županu glede nettunskih konvencij naslednje pismo:

Spoštovani gospod župan!

Spodaj podpisana občinska svetovalca želiva s tem dopisom obrniti Vašo pozornost na aktualno vprašanje nettunskih konvencij, ki jih glasom verodostojnih poročil vlada namerava v bližnji bodočnosti predložiti narodni skupščini v ratifikacijo.

Nočemo se tukaj dotikati dejstva, da so se te konvencije dogovorile v drugačnih razmerah, namreč v času, ko je oficijelna politika naše tedanje vlade temeljila na ozkem prijateljstvu z Italijo in ko Italija še ni tako očitno kazala svojih agresivnih tendenc napram Balkanu in Podunavju.

Tudi nimamo namena baviti se sicer z resnimi glasovi, ki zatrjujejo, da je vlada v sedanjem času postavila nettunske konvencije na dnevni red na zahtevo Mussolinija, ker bi sicer ne podaljšal problematične pogodbe o prijateljstvu, koje veljavnost letos poteče in vsled diktata angleških denarnih krogov, ki bi drugače naši vladji ne dovolili zaprosenega posojila.

Za nas socialiste pri presoji nettunskih konvencij niso merodajni nacionalistični oziri ali oziri na državni prestiž in bi se jim kljub vsemu kakorkoli prilagodili, ako bi se z njimi zares ustvarjali pogoji za strpno in znosno sosedsko razmerje z Italijo, kakor to pričakujejo sedanji zagovorniki nettunskih konvencij.

Usodepolna zmeta! Nettunske konvencije skušajo sicer na zunaj vzbujati videz enakopravnosti in vzajemnosti med nami in Italijo, v resnici pa odpirajo samo Italiji kot politično in gospodarsko močnejši pogodbeni stranki nova pota za gospodarsko podjarmljevanje in izkoriščanje naše zemlje. Lahko se zanesemo,

da bo fašistični režim vse določbe nettunske konvencije, ki obetajo naši državi in našim državljanom kako korist, v praksi temeljito izigral. Politične metode Italije so nepoboljšljive, Mussolinijev fašizem je nenasitljiv. Gotovo je, da bodo nettunske konvencije na vseh mogočih poljih prometa, emigracije, ribištva, agrarnih in trgovskih odnosov vstvarjale samo nove in nevarnejše spore, trenja in zaplete, tako da te konvencije ne bodo instrument miru, temveč nas bodo neizogibno tirale nasproti novim vojnim nevarnostim.

Ne trdimo, da v konvencijah ni najti določb, ki bi utegnile prinesiti kako korist posameznim našim državljanom. Ne moremo pa prezreti, da nettunske konvencije ogrožajo življenske pogoje desetletisocem dalmatinskih ribičev in jemljejo desetletisocem dalmatinskih odvisnih kmetov-kolonov zadnjo nado na pravično izvedbo agrarne reforme ter jih za vselej prepuščajo izkoriščanju maloštevilnih veleposestnikov — italijunaskih optantov. Čut solidarnosti, ki nas veže s kmetскими in delavskimi sloji Dalmacije, nam velevala, da jih podpremo v njihovem odporu zoper nettunske konvencije.

Gospod župan, gotovo niste prezrli enodusnih izjav dalmatinskih mest, ko so vse stranke brez razlike, ali so v sedanji politični konstelaciji v vladji ali v opoziciji, složno manifestirale proti nettunskim konvencijam.

Prosiva Vas, da na prihodnji občinski seji, daste tudi ljubljanskemu občinskemu svetu priložnost, da se resno, dostojno in odločno pridruži protestu zoper ratifikacijo nettunskih konvencij.

V Ljubljani, dne 31. maja 1928.

Z odličnim spoštovanjem

Stanko Likar, s. r.

Ljudevit Miklošič, s. r.

Radić-Pribičević.

Dva moža sta to, oba padata iz ekstrema v ekstrem, ki sta se pa v »skrajni sili« pobratila ter pripravljata, vsaj dokler se omehta srce radikalom, najostrejšo opozicijo in obstrukcijo v narodni skupščini s predlogi in obtožbami, ki sicer v beograjski skupščini ne zaležejo prav mnogo, vendar pa utegne res močna opozicija tudi vplivati na živce stari radikalni stranki. Nesreča hoče, da radikalni nimajo v svoji stranki osebe, ki bi imela avtoriteto, da bi vzdržala popolno disciplino v njej. Predsednik vlade jim ni všeč. Ne vedo pa, kako bi napravili, da bi izsilili spremembo v vladi, da ne bi obenem

trpela stranka. Po Pašičevi smrti se zdi, da vzdržuje enotnost radikalne stranke mnogo bolj zgodovina, kakor pa načela. Iz tega razloga je pričakovati, da bo ta stranka oslabela, če ne pride v njej sami do temeljite programatične in organizacijske korekture. Opozicija »prečanov«, Pribičević in Radić, sicer sili radikale v tesnejši sklop. Ali rjoveča opozicija obeh junakov je kupljiva, pobratimljiva nezanesljiva, ker je nenaravna; to vedo tudi radikali. Ako torej pride v narodni skupščini do napovedane obstrukcije, potem je nedvomno, da bomo imeli kmalu volitve v narodno skupščino, ki jih bodo radi-

VIII. mednarodni vzorčni velesejem

Ljubljana 2.—11. junija 1928.

600 razstavljalcev. Vsakovrstno blago. Ugoden nakup. Specijalna razstava: Automobilsko, pohištvena, francoska, kmetijsko-strojna, umetniška, higijenska

Popust na železnicah in parobrodih. Legitimacije se dajo v večjih denarnih zavodih, potniških uradih in po pošti tudi od velesejmskega urada.

kali sami zahtevali, da se v volilnem boju konsolidirajo in da se prepričajo, kakšne politične uspehe sta imela oba rjoveča leva med narodom.

Nimamo simpatij ne za Pribičeviča, ne za Radića, ker jih poznamo. Oba sta bila v vladi. Oba sta nestanovitna.

Prvi je celo »oč« zakona o zaščiti države in zagovornik centralističnega policijskega režima, ki je pravzaprav uvedel današnji režim, ki ga sedaj pod patronanco radikalov pravtako nadaljuje dr. Korošec.

Pričakujemo volitve v narodno skupščino. Potrebne so, da prineso nekaj več jasnosti v sedanjo politično godlo. Pripravljamo se na volitve! Povejmo pa že danes delavstvu, da je politika vseh teh meščanskih herojev prečanov in neprečanov usmerjena le v tem zmislu, da se z demagoškimi gestami ljudstvo zvodi od pravih svojih interesov, zakaj, če govorijo ljudje, ki so kršili svobodo, za svobodo, če govorijo ljudje o iskrenosti, ki niso iskreni; pač ne smejo in ne morejo najti zaupanja med onimi, ki so bili vedno ogoljufani.

Rek: »Dejanja razkrivajo človeka«, velja še vedno. To si zapomnimo, pa bomo prav sodili takrat, ko bo treba zopet odločevati o svoji usodi z volilno kroglico.

bi boljševiki sodelovali z njim. Radić namreč pričakuje, da bo Čičerin vodil z njim protitalijansko politiko, kar pa je popolnoma neverjetno. Saj vsi vemo, da se je Čičerin, menda pred dvema letoma, ali kdaj je že bilo, prav dobro počutil kot gost italijanskih vladnih krogov in dvora. In tudi v Moskvi so nedavno sprejeli azijsko kraljevo veličanstvo z vsemi primernimi častmi. Radić je res ali drzen, ali pa naiven, da misli, da mu bo narod še dolgo nasedel.

»Slovenec« se zadnje čase kar ne more nahvaliti, kako napreduje cerkev z Zjedinenih državah, v Rusiji in Franciji, baje zato, ker je v teh deželah cerkev svobodna, to je ločena od države. Tam sicer niso vsi državljani registrirani kot katoliki, a oni ki so, pa zato bolj goreče izpolnjujejo svoje verske dolžnosti. Baje so tudi zelo požrtvovalni in radi plačujejo svoj prostovoljni cerkveni davek, s katerim vzdržujejo svoje cerkve in plačujejo duhovnike. Tako je prav! Želimo le, da čimprej tudi naši klerikalci izposlušajo ločitev cerkve od države, da se jim ne bo treba pritoževati nad mlačnostjo svojih prisiljenih članov.

Strojniki in kurjači so ustanovili svojo strokovno organizacijo in jo priključili Strokovni komisiji za Slovenijo. Stanovska organizacija strojnikov in kurjačev je bila neobhodno potrebna, ker je bila ravno ta stroka do zadnjega časa brez organizacije in s tem izročena na milost izkoriščevalcem. Organizacija ima svoj sedež v Ljubljani, Gradišče 2, in obseja delokrog za vso Slovenijo. Pozivamo s druge strojnike po vsej Sloveniji, da pristopijo svoji stanovski organizaciji, da ustanavljajo podružnice in da agitirajo med svojimi tovariši.

Davek na ročno delo je znašal v lanskem proračunskem letu 44 milijonov 699.314.21 Din. Davek na uradniške plače pa 77.461.696.62 Din. Davek na plače je torej znašal v celoti nad 122 milijonov. To so samo direktni davki na mezde in plače. Horendne vsote bi pa dobili, če bi pregledali zneske indirektnih davkov.

Prepoved kajenja v vseh zaprtih prostorih, kjer dela več oseb, je izdal čehoslovski minister za ljudsko zdravje. Enako naredbo je izdal minister železnice za vse podrejene mu urade. — Starši in vzgojitelji, pokažite na Stalni higijenski razstavi na Velesejmu v Ljubljani Vaši mladini slike o kvarnem vplivu tobaka na nedoraslo telo.

Rothermere, živi patron Madžarov. Madžarska je skupno z Avstrijo bila v vojni premagana in pri sklepanju miru so se njene meje tako izpremenile, da ji je od približno 300 milijonov kvadratnih kilometrov bilo odvzeto nad polovico, a prebivalstva ji je ostalo od 20 milijonov še 8 milijonov. S početka so bili Madžari precej osamljeni in imperijalistični »vitezi« se niso nikomur posebno smilili. Toda

CENE »KARO« čevljev

Polčevlji za gospode Din	255.-	naprej
Vis. čevlji za gospode	265.-	»
Strapacni za gospode	270.-	»
Gojzerci vse velikosti	290.-	»
Modni čevlji za dame	245.-	»
Otroški čevlji	70.-	»
Sandali la	60.-	»

Vse v najboljši kvaliteti brez odpadkov, brez papirja, lahko in poceni popravilo.

Lastni izdelki.

Lastna delavnica za popravila

Maribor, Koroška cesta 19.

madžarski grofi, ki imajo denar, so si znali pomagati in so našli nove prijatelje takorekoč v sredini sovražnikov. Najprej so poskušali pokojnega Karla nazaj vtihotapiti, kar pa se jim ni posrečilo. Po tem so začeli s ponarjanjem tujega denarja, kar bi jim naj bilo pomagalo v tem smislu, da bi bili svoje sovražnike oslabili na gospodarskem polju a ob enem imeli mnogo sredstev, s katerimi bi vodili propagando v inozemstvu za spremembo mirovnih pogojev. Pa tudi tu niso imeli sreče. Končno so našli enega prijatelja v osebi angleškega lorda Rothermera, ki je nekak nekronani kralj časopisja na Angleškem, ker je lastnik mnogih časopisov, ki tvorijo skupaj nekak časopisni trust. Zato si g. Rothermere domišlja, da on razpolaga z velikim delom javnega mnenja ne le na Angleškem ampak tudi izven Velike Britanije.

Pa Rothermere se je usmilil ubogih grofov, ki so izgubili ogromna posestva, katera leže na čehoslovskem, v Rumuniji, v Jugoslaviji in tudi v Avstriji. Ne gre torej toliko za izgubljene pokrajine marveč bolj za izgubljena posestva. In v tem oziru se madžarski magnati angleškemu plemiču smilijo in on si je trdno naprej vzel, da se morajo mirovne pogodbe spremeniti Madžarom v prilog. Madžari pa so našli nad tem še enega zaveznika v osebi g. Mussolinija, ki se popolnoma strinja z Rothermerom in pravi, da ima do madžarskih »vitezo« velike simpatije, zato je treba trianonsko mirovno pogodbo izpremeniti in Madžarom dati nazaj narodne meje, med tem ko veljajo za Italijo slej ko prej strategične meje.

Kot znano, je patron Madžarske bil dosihdob St. Stefan — bivši madžarski kralj. Toda od kar se je pojavil drugi živi zaščitnik Madžarov, od tedaj je stopil slavni Stefan popolnoma v ozadje, zato pa se sedaj sliši

Dnevne novice.

Zakaj se je kruh podražil? Za binkoštno praznike so peki podražili kruh. To se je zgodilo kot po navadi, popolnoma na tihem ter neopazeno — naravnost na tihotapski način. Ko pride konsument v prodajalno in hoče plačati običajno ceno, tedaj se mu šele pove, da je to premalo ter da mora še pol dinarja ali cel dinar dodati. »Ja, kaj ne veste, da se je kruh podražil?« je odgovor. In ko pride konsument končno k sapi ter ponižno vpraša, kaj je vzrok podraženju, tedaj ne izve mnogo ali nič. Navadno se odgovor glasi: »Moka se je podražila.« »Ja, in zakaj se je pa moka podražila?« »To pa ne vem,« se glasi odgovor. To pa je seveda politika, ki jo delajo agrarci, žitni judje in končno vlada, ki ščiti interese gornjih. Mali ljudje, konsumenti, to so delavci, uradniki, upokojeanci in invalidi, pa se naj ne brigajo s politikom. Za to so morda samo poslanci, bankirji, borzijanci ter spekulanti vseh vrst in končno njih organ, to je vlada. Po mislih teh ljudi je pravzaprav že preveč, če mali človek povprašuje po vzrokih podraženja moke in kruha, ampak ti kupi in plačaj kar se zahteva in bodi tiho, sicer zaideš v politiko, ta pa ni za te... In vendar. Pred kratkim smo slučajno slišali, oziroma čitali, kaj je vzrok podraženju moke. Najprej so se čuli protesti v Dalmaciji proti podraženju moke in kruha. Tam v primorskih lukah so si znali pomagati in so kupovali cenejšo ameriško moko kljub carini. Že to je ironija, da more ameriška moka naši moki konkurirati kljub taki razdalji. To pa našim podraževalcem ni ugajalo, ki

imajo še mnogo žita na zalogi, zato so se obrnili na svoj odbor, to je na vlado, ki jim je takoj ustregla ter kar tako pod roko zvišala carino na ameriško moko, in to je pomagalo. — To je tista zločinska politika, da mora pri nas doma konsument kruh mnogo dražje plačati kot stane isti izven države. Naša moka je n. pr. v Avstriji cenejša kot tukaj doma. Tam pa si smejo tudi ameriško moko kupiti, mi pa tega ne smemo. Takšna je danes državna politika!

Junaška smrt socialističnega poslanca. Frank T. Johns, socialistični poslanec labouristov v ameriškem parlamentu, ki je bil l. 1924 kandidat za predsednika Zedinjenih držav, je pred nekaj dnevi zagledal, kako je mal deček padel v reko pri Portlandu. Brez obotavljanja je skočil v vodo in priplaval do nesrečnega dečka, da ga reši. Toda izmučena od borbe proti jaki struji sta utonila že čisto blizu obale, predno je prišla pomoč. Johns je bil baš na potu na neko politično zborovanje ter ni čakal, da bi kdo drug rešil dečka. Trupel obeh še niso našli. Junaški čin in grozna usoda pogumnega socialističnega poslanca je napravila globok utis tudi pri njegovih največjih političnih nasprotnikih. — Koliko izmed narodnih poslancev bi bilo pripravljenih do take žrtve?

Radić še vedno misli, da je hrvaški narod naiven. V Splitu je Radić pripovedoval, da ima Radić-Pribičevićeva politika približno tiste smer, kakor v Rusiji Stalin in Čičerin. Dopisnik »Politike« pa je zvedel v Pragi, da Radiću v Rusiji nič kaj ne zaupajo ter da je izključeno, da

pisal epigram na pesnike »Cvetja«. Zadnja klop, kjer so sedeli on, Franček, Maksim, sami semeniščani, se je postavila v opozicijo. Pisali so že v semeniške »Vaje« in Marko je črkoslovil Dostojevskega v originalu.

Stane se je samo zaničljivo obregnil, ko je izvedel za njegov epigram. Mirko, nežna dušica, ki se nikoli ni hotel prerekat, saj se je v prerekanju popolnoma izživel v matematiki in grščini, je postal posrednik. Uredništvo naj prevzame Marko, piše naj Franček, ker ima najlepšo in najbolj čitljivo pisavo, Leo pa naj skrbi za kritje izdatkov. List se naj imenuje »Utrinki«. Tako so se sporazumeli, tako se je začelo. Leo je s klobukom v roki po razredu pobiral denarne prispevke za kritje stroškov ustanovljenega lista. Prva številka je imela mnogobarvno vinjeto, ki jo je napravil suhi semeniščan Maksim. Vse je šlo gladko. Celo seštanek so imeli s profesorjem Jankom. Postal je njihov oficijelni mentor in kritik.

Revolucija pa je nastala med njimi, ko je prišel v mestno gledališče »Človek z bombami«, Anton Podbevšek iz Ljubljane. Semeniščani, ki so imeli svojo knjižnico z revijami, so ga poznali iz »Dom in sveta«. Edini Leo ni vedel skoraj nič o njem. Po delih ga ni poznal, dokler ni prišel v Narodno gledališče. Završelo je. Kako bi tudi ne, če pride »Človek z bombami«. Bombastičen naslov je vzbudil zmešnjavo med gimnazijci. Vsak si je metaforo razlagal po svoje. In so šli v gledališče tisti večer. Semeniščani so si izprosil izrecno dovolje-

nje, ki pa je bilo omejeno na sedmo- in osmošolce. Franček in Stane sta se iztihotapila. Marko in Januš sta ostala doma. Prva dva sta svojo drznost, ki se je odkrila, poplačala z izključitvijo iz semenišča. Fantje so bili navdušeni. Ploskali so. Poleg mladine ni bilo razen par dolgočasnih profesorjev in kritikov nikogar v gledališču. Dijaki so zasedli prazne parterne sedeže. »Človek z bombami« je brez bomb, v liricnem, skoraj jetičnem glasu, recital ob spremljevanju klavirja svoje električne žoge, kače, dimabesne čarovnike, motorje, traverze... in tako dalje. Studentje niso veliko razumeli. Skoraj prav nič, četudi so si prebrali razne komentarije, ki so izšli v dnevnem časopisu. Vendar — literati so bili navdušeni. Nejasnost nakopičenih besedi, v katerih bi se naj skrivalo nekaj novega, drzne primere in nastop sam, ki je bil v zgodovini slovenske literature nov in za študente originalen, jim je bil všeč. Imponiral je. Pet petošolcev se je v tistem navdušenju nagulilo par krajših stvari na pamet. To so bili risar Maksim, Franček, Mirko, ki je tudi zašel v bojevitost, Marko in Stane, ki je ves začel od navdušenja in revolucionarnosti. (Prvi se je ohladil urednik Marko.)

Drugi dan po recitacijskem večeru so naprosili profesorja Janka, da jim pove svoje mnenje in razloži svoje misli. Janko je priznal talent »Človeka z bombami«, vendar je menil, da se odraža in izraža v delih še tako nejasno, individualistično, da je v glavnem nerazumljiv.

(Konec prihodnjič.)

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

20

Zlasti Leo, ki je kot eden najmanjših, a vedno precej glasnih sedel v prvi klopi, ga je zvesto poslušal. Pri prvih njegovih urah je sedel kakor prikovan. Ko pa se je pozneje vsled profesorjeve popustljivosti razvila velikokrat prava anarhija medurnih pogovorov, tudi on ni bil več izjema.

Na vse strani je trosil svoje zanimanje. Nekateri sošolci so ga napadali. Češ, povsod hoče imeti svoj nos zraven. Eden izmed tistih dolginov, ki so taborili v zadnjih klopih, ga je v peti prav ujezil. Ker se ni mogel maščevati s pestjo, se je na papirju. Napisal je poemo o sošolcu dolginu, junaku, ki hodi in korači po razredu kot vitez Vsemoč, kadar pa stoji pri tabli in ga profesor matematike sprašuje, zleze v klaverno figuro preplašenega, pretepenega psička. Takrat ga ni videti nikjer. S Stanetom, ki je bil vedno za vsak originalen, kljubujoč korak, sta izdala poskusno številko »Cvetja«. V naglici. Vinjeto je narisal Leo sam. Tudi prispevke je prepisal v list. Stanetu tako delo ni nikdar šlo. Bil je širokopotezen in preširokogrudan za podrobno delo. Listič, pisan komaj na dveh polah s prispevki Leona, Staneta in Mirkota, je vzbudil precejšen šum v razredu. Marko, dolgi, zamišljeni Marko, ki je taboril med očaki v zadnji klopi, je takrat prvič zabrundal. (Tako so govorili, kadar so se spomnili na začetek.) V naslednji uri je na-

Današnji številki smo priložili vsem onim, ki so zaostali na naročnini, opomine, ter prosimo, da v interesu rednega poslovanja nemudoma poravnajo svoj dolg, ker bi bili sicer v nasprotnem slučaju primorani, jim list ustaviti, naročnino pa izterjati z vsemi, na razpolago stoječimi sredstvi.

Uprava.

samo — »Rothermere«. Rothermere še sicer ni prišel osebno v Budimpešto, da bi se dal kronati, pač pa je poslal svojega sina, lorda Harswortha, ki se je kazal en cel teden v madžarski prestolici in kateremu so se izkazovale kraljevske časti.

Kakor pa najnovejša poročila pravijo, misli vendar Angleška vlada napraviti rothermerijadi konec ter izjaviti, da to kar Rothermere uganja, je njegova privatna stvar in da na Angleškem nihče na to nič ne da, kar dela Rothermere!

Delavsko antialkoholno gibanje v Sloveniji. Na inicijativo zagrebške Radničke Apstinentske Zajednice je pokrenjeno kakor v Ljubljani tudi v Celju vprašanje delavskega treznostnega gibanja. Dočim je bila v Ljubljani osnovana dne 19. maja t. l. »Delavska Abstinentska Jednota«, je bil v Celju ustanovljen akcijski odbor, ki vodi vsa predpela za osnovevanje Delavske Abstinentske Jednote v Celju. Pravila so bila predložena na lju. Agende akcijskega odbora vodi trgovski sotrudenik Franjo Šesen, Celje, Prešernova ulica št. 9.

Alkoholizem s svojo razširjenostjo in slabimi posledicami za duševni in telesni razvoj pri nas naravnost trumira. Na vprašanje zdravstvenih oblasti v letu 1926, ali ima naše ljudstvo kake zdravju škodljive navade in katere, je navedlo izmed 60 okroženih zdranikov 36 kot najpogubnejšo navado — pijančevanje. Protialkoholni oddelek na stalni higijenski razstavi na Velesajmu v Ljubljani dovolj priča, da je narod, ki se udaja alkoholu, zapisan pogubi.

Otvoritev najvažnejše prireditve. Otvoritev VIII. ljubljanskega velesejma ni več daleč in lahko rečemo, da se javnost, zlasti trgovska, kljub stagnaciji in neprestanim gospodarskim krizam za impozatno nacionalno in splošno jugoslovansko institucijo živo zanima. Priglasilo se je za razstavo lepo število domačih in inozemskih razstavljalcev, tako, da obeta biti letošnji velesejem resnična manifestacija slovenske in jugoslovanske trgovine, industrije in obrti. Zdi se, da se nekateri krogi še premalo zanimajo za važno gospodarsko institucijo, ali pa, da gledajo nanjo z nekako skepsjo, češ, kaj pa je treba dandanes velesejmov. Povemo naj, da so velesejmi važen zblizevalni faktor, povemo naj, da prav velesejmi netijo in vzgajajo bratske odnose med Slovenci, Hrvati in Srbi in tudi med ostalim trgovskim svetom. Prikazujejo porast industrije in ustvarjajo v ljudeh misel za napredek in vzbujajo zanimanje za nove iznajdbe in nove, bolj zdrave načine trgovanja.

Stalna higijenska razstava na velesejmu v Ljubljani, preurejena in znatno izpopolnjena, se odpre v soboto, dne 2. junija. Razstava obsega preko 700 slik, fotografij, preparatov, modelov in nazoril, nanašajočih se na vsa polja higijene. Temeljni cilj razstavi tvorita osebna in stanovanjska higijena, kjer so razporejeni razni nauki in pravila tako, da jih mora na prvi pogled razumeti tudi maloizobraženi človek. Smisel razstave je ta, da skušamo vsakemu posamezniku pokazati pot k čisti, ki ga ima človeško telo na tej zemlji: živeti čim boljše, čim lepše, čim srečnejše in čim daljše. V doseg tega cilja nam je potreba še mnogo znanja o ohranjanju zdravlja in o preprečenju boleznih splošno po vaseh in mestih. Z eno besedo, potrebujemo vsled neznanja in malobrižnosti. V stalni higijenski razstavi so nakopičeni neprecenljivi zakladi, do katerih ima vsakdo pristoje. Tukaj nabrano znanje se bo mnogobrojno obrestovalo. Od ustanovitve 15. avgusta 1925 do jeseni 1927 je razstavo posejlo nad 100.000 oseb. Razstava obsega po vrsti nastopne oddelke: Anatomija — Trahom — Živila —

K o s p i t e

Vam ni treba imeti nikakih skrbi za perilo, ker

ŽENSKA HVALA

raztaplja nesnago tako, da drugo jutro trebate perilo samo malo kuhati v rastopini, za katero vzamete

Schichtovo Terpentin milo

Dečja nega — Desinfekcija — Asanacije — Stanovanjska higijena — Higijena žene — Osebna higijena — Spolne bolezni — Higijena v okolici hiše — Higijena v hiši — Nalezljive bolezni — Obrtna higijena — Šolska higijena — Bolniška soba — Jetika — Prva pomoč — Alkoholizem — Tobak. V oddelku za spolne bolezni in Higijena žene je nedoraslim vstop zabranjen.

Za žrtve potresa v Bolgariji: Kelnar Alojz 2 Din, Pokleka 1 Din, Turnšek 3 Din, Pajk 2 Din, A. Salamon 5 Din, V. Fuks 3 Din, Ultrian Ludvik 3 Din, Nukić Stanko 1 Din, Strašnik Vili 2 Din, Jager Avgust 2 Din, F. P. 5 Din, Strašnik Edi 2.50 Din, Avgust Šmularg 1.50 Din, Dragan Lisac 5 Din, Jazbec Ivan 4 Din, Alojz Privšek 5 Din, Pavle Malovrh 5 Din, Fran Režen 5 Din, Neimenovan 1 Din, Kovač Alojz 1 Din, Mlakar Franc 1 Din, Tanšek Albin 5 Din, Beutl Franc 5 Din; skupaj 80 Din. — Vsem posnemanja vrednim sodrugom iskrena hvala. — Nadalje je daroval sodr. Zaveršnik, Lajteršperg, 2 Din. — Iskrena hvala!

Gojzerji, lahki, poltežki in originalni, kakor tudi nad 30 modelov promenačnih čevljev, nudi Karo, Koroska cesta 19.

Zborovanje delavstva Osječke ljevaonice v Osjeku.

Lastniki podjetja »Titan« v Kamniku so tudi lastniki livarne v Osjeku. Kakor znano, stoje delavci »Titana« v meznem gibanju, ter so smatrati za svojo dolžnost, obvestiti o tem gibanju tudi delavstvo istih lastnikov v Osjeku. Savez kovinarjev je poslal v Osjek kot referenta s. Vrankarja, ki je tamošnjim delavcem obrazložil prej obstoječo kolektivno pogodbo pri »Titanu«, vzroke, zakaj je bila ta pogodba odpovedana in zahteve, ki jih je kamniško delavstvo na novo stavilo podjetju »Titan«.

Zborujoči delavci so imeli priliko videti originalno kolektivno pogodbo, ki je bila sklenjena s podjetjem »Titan« ob sodelovanju državne oblasti (to je Inšpekcije dela) in da ta pogodba nosi podpis in pečat državne oblasti. Ogorčenje pa je vzplamtelo med zborovalci, ko so čuli, da je to podjetje pogodbo na najnesramnejši način kršilo, dasiravno nosi državne pečate.

Zborovalci so z zanimanjem sledili referentu, ki jim je razložil, da danes v tej situaciji veljajo vsi zakoni in naredbe samo toliko, v kolikor so one naperjene proti delavstvu. Zategadelj se delavstvo ne sme zanašati, da jim bo njihove pogodbe varovala državna oblast, temveč mora misliti na samoobrambo. In to bo našlo v svojih bojnih strokovnih organizacijah.

Ko je nadalje referent pojasnil, da sedanji režim nima kljub svojemu militarizmu toliko moči, da prisili enega podjetnika, da spoštuje pogodbe, ki so bile sklenjene ob sodelovanju državnih oblasti ter da se vidi delavstvo prisiljeno seči po samopomoči in napovedati tudi eventualno stavko, so zaurili klici po dvorani: »Živel! »Titani« delavci! Tudi osječko delavstvo je solidarno z njimi! Osječko delavstvo jih bo podprlo moralno, in če bo potrebno, tudi materialno.

Za izraženo solidarnost se je referent zborujočim delavcem v imenu kamniških delavcev toplo zahvalil.

Sodrugi! Delavci! Solidarnost delavcev bo kapitalizmu polomila njegove rogove.

Kultura.

Deset godina Ruske revolucije. — V kratkem izide drugi del knjige, ki jo je pod gornjim naslovom napisal sodr. Božidar Adžija iz Zagreba. Knjiga vsebuje, poleg drugega, naslednja poglavja: historijski prikaz ruske revolucionarne i socijalističnog pokreta; dva revolucionarja (Bakunin i Lenin); prva i druga Ruska revolucija; kriza komunističke stranke; historijsko značenje ruske revolucije; historijska paralela (usporedba s francuskom revolucijom); obnova normalnih odnosa sa Sovjetskom Rusijom. — Cena knjige okoli 15 Din. Naročila sprejema naklada »Naša Snaga«, Zagreb, Ilica 55, ter sam pisec, Zagreb, Preradovičeva ulica 42.

Maribor.

Mariborsko gledališče.

V soboto, ob 20. uri: »Othello«, Ab. A. Kup. V nedeljo, ob 20. uri: »Jesenski manevar«. Znižane cene. V ponedeljek zaprto. V torek, ob 20. uri: »Puščavnikov zvoneček«. Premijera.

Pozor! Veliki župan razglasa: Počeniš s 1. junijem pa do konca oktobra t. l. se bodo vršile vojaške vežbe 4. potonirskega bataljona v Ptuj na Dravi, in sicer v prostoru med obema mostoma in do 500 m nižje železniškega mosta. Vsled tega se glasom razpisa velikega župana zabranjuje vožnja po Dravi v označenem prostoru, in sicer vsakega delavnega dne od 5.30 ure do 11. ure predpoldne in 3. ure (15. ure) do 7. ure (19. ure) popoldne, to vse do konca meseca oktobra t. l. Straža bo postavljena 1300 m nad lesenim mostom, in sicer na desnem bregu ter bo imela rdečo-belo signalno ploščo. Splavarji in druge osebe, ki se bavijo s plovbo, imajo pristati, čim opazijo signalno ploščo, in sicer najmanj 300 m višje iste. Počeniš s 1. julijem do konca oktobra se bodo vršile tudi nočne vaje ter se v tem času tudi od

20. ure zvečer pa do 2. ure zjutraj v splošnem zabranjuje vsak promet na Dravi na označenem prostoru, ker se ne bo postavilo posebne straže.

Koncert. V nedeljo 3. junija od pol 11. do 12. ure v magdalenskem parku koncert.

Vič-Glince.

Ne pozabite na delavski izlet Vič-Glince-Ljubljana! Sodrugi iz Ljubljane in Viča-Glince prirede jutri, v nedeljo, pešizlet v okolico. Sodeluje železničarska godba »Zarja«. Odhod iz Gradišča ob pol dveh in izpred Delavskega doma na Glincah ob dveh popoldan. Ako bi bil jutri dež, se izlet preloži. — Odbor.

Izkaz tiskovnega sklada. S. Leskovšek Vinko je nabral za tiskovni sklad vsoto 312.50 Din od spodaj navedenih sodrugov: Kraj. org. SSJ v Studencih 100 Din, Leskovšek Vinko 10 D, Pregl Alojz 10 D, Beleškovič Jakob 2 D, Pušnik Franc 20 D, Kaloh Alojz 20 Din, Španer Josip 10 Din, Prištvnik Anton 2 Din, Kirbiš Karl 10 Din, Bauman Karl 10 Din, Krenh Karl 10 Din, Habvirt Ludvik 10 D, Vošnik Franc 10 D, Letnik Peter 5 D, Mehenič Franc 10 D, Mehenič Ludvik 10 D, Novak Josip 10 D, Pust Anton 4 D, Seriac Franc 1 D, Klofčnik Franc 3.50 D, Babič Franc 10 D, Brenčič Leopold 10 D, Kraner Anton 10 D, Kac Franc 10 D, Valenšak 2.50 D, Pihlerič Fran 2.50 D; skupaj 312.50 D. — Požrtvovalnim in posnemanja vrednim sodrugom iz Studencev iskrena hvala!

Zahvala. Podpisani Mezgol Štefan se tem potom iskreno zahvaljujem socijalističnemu občinskemu klubu Studenci pri Mariboru za podporo, ki mi jo nakazuje studentska občina v živilih, ker bi v nasprotnem slučaju bil kot invalid obsojen, da vsled bede in delanezmožnosti poginem. — Štefan Mezgol.

Podružnica »Svoboda«, Studenci

naproša vsa kulturna, strokovna in politična društva, da nam blagovolijo pravočasno javiti, v kakšnem številu se nameravajo udeležiti naše prireditve dne 14. in 15. julija: osobito telovadna in pevska društva naj pošljejo najkasneje do 15. junija sporočilo, s čim nameravajo nastopiti dne 14. julija zvečer pri akademiji, katera se vrši v dvorani »Union« v Mariboru. — Sodrugi, agitirajte za ta dan! Odbor.

Citraški koncert

V nedeljo, dne 3. junija ob pol 20. uri priredi mariborski citraški klub v Gambrinovi dvorani velik citraški koncert. — Vstopnina 5 Din. Za obilno udeležbo prosi odbor.

Prepečenec neoporečene kakovosti!

ROBAUS^{OV} SUHOR

Pravi samo v originalnih zabojih z zaklopno znamko!

RODITELJEM!

Ne dopuščajte, da hodijo otroci bosi.
Živahen otrok se lahko rani.
Rana na nogi lahko okuži celo telo.
Kupite zato otrokom naše gumijaste čevlje.
Ker so trpežni, po ceni in praktični.
Prihranili bode na izdatkih za zdravila in na skrbah.

Vse številke Din 49[—]

Rata

II. Okrožni zlet DTE „Svoboda“, Studenci, dne 14. in 15. julija v Studencih.

Na plan za „Svobodo“!

Prireditve se vrši ob vsakem vremenu.

Odbor.

Ali že uporabljate

„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobiva se Jo povsod. Dobiva se Jo povsod.

**NAŠIM RODBINAM PRIPOROČAMO
KOLINSKO CIKORIJO**

IZVRSTEN PRIDATEK ZA KAVO.

**Nabirajte
nove
naročnike**

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri
tvrdkah, ki ogla-
sujejo v „Delav-
ski Politiki“! ...

**Plise
a žur**

vsake vrste, stoječe, ležeče, votle in
kombinirane gube, tudi najmanjše ter

na vseh tkaninah, posebno pa na
svili in na sličnem izdeluje samo

prva delavnica te stroke v Mariboru,
modni atelje

Marica Kitzler, Krekova 5

Praške šunke

prvovrstne na debelo in drobno nudi

tovarna Jos. Benko

Murska Sobota

ter vse vrste **prekajenega mesa** in
klobase po izredno nizkih cenah. Priporoča
posebno hotelirjem in restavracijam sveži **karo**
mladih prašičev. Zahtevajte cenike!

Garantirano la. blago! Skrajno znižane cene!

**IVAN JAX IN SIN, LJUBLJANA,
GOSPOSVETSKA 2.**

ŠIVALNI STROJI

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. 15 let-
na garancija. — Vozenje se poučuje pri nakupu brezplačno.

PISALNI STROJI „ADLER“

Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Strya, Waffner (orožno kolo).
Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih
strojev. — Daje se tudi na obroke! — Cenike franco in zastonj!